

۲۰۲۱/۰۱/۲۹

محمد داؤد مومند

مرحوم محمد نوروز خان یک شخصیت پُر وزن تاریخ معاصر

مرحوم محمد نوروز خان یکی از شخصیت های بزرگ و قابل قدر تاریخ معاصر کشور است، محمد نوروزخان از زمره ذواتی است که در جهاد و مبارزه بزرگ ملی سپه سالار غازی محمد نادر خان و قهرمانان ملی کشور، علیه دوره وحشت و دهشت سکوی در حمایت محمد نادر خان قرار گرفت و بعد از سقوط دوره مدنیت سوز سکوی به حیث سر منشی حضور اعلیحضرت محمد نادر خان اجراء وظیفه مینمود.

آخرین وظیفه شان در دوره اعلیحضرت محمد ظاهر شاه، ریاست شورای ملی کشور بود. مرحوم نوروز خان یک شخصیت مدبر، شجاع، دانشمند، متین، مردم دار، فقیر مشرب، کار آزموده، لایق، شکیبیا و متواضع بود.

منزل مرحومی ابتداء در ده افغانان کهنه، در جوار حوض مرغابی قرار داشت، کوچه معروف ده افغانان از حصه سرک پل باغ عمومی شروع و به سرک چهار راهی ملک اصغر ختم میگردد.

در کنار این کوچه باریک دکاکین و خانه های سنجی متصل به هم قرار داشت. یک تعداد خرده فروشان و صاحبان کراچی های عرابه دار به فروش بوتل های سودا و اتر رنگه، که توسط یک آله مخصوص رابری باز میشد و یک صدای مخصوص از آن بلند شده که از فاصله نسبتاً دور شنیده میشد، شیربخ معمول بشقابی و قالبی، توت پر کبک، و امتعه متنوع دیگر را به مشتریان توزیع میکردند.

حوض مرغابی در قسمت وسطی کوچه ده افغانان قرار داشت که دائم مرغابی ها در آن در حال شنا دیده میشد، عبدالرب خان اندری رئیس تمیز، نیز در مجاورت حوض مرغابی زندگانی داشت.

در سال های بعد و تخریب یک قسمت ده افغانان کهنه، کوچه ده افغانان به یک جاده بزرگی مبدل گشت که تعمیر شرکت سپین زر، تعمیر وزارت معارف، هتل پارک، هتل پلازا، دوکان های تکه فروشی که مالکان آن عمدتاً تجار اهل هنود بود و دوکان های لوکس ادوات خانه مانند یخچال ها و غیره بنام ایشان نیشنل در همین جاده عرض وجود نمود.

مرحوم نوروزخان بعد از تطبیق نقشه جدید و تخریب منزلش در ده افغانان، به گذرگاه نقل مکان نمود. یکی از منازل بسیار بزرگ منطقه ده افغانان، منزل زلمی خان نایب سالار بود که تقریباً در دامنه کوه قرار داشت و از خطر تخریب نجات یافت.

به خاطر دارم که هفته یک بار به روز های پنجشنبه عده غفیر مردم به خانه زلمی خان میآمدند و بساط بودن جنگی تا ساعت دوازده ظهر دوام میداشت که هیاهوی احساسات مشارکت کنندگان این محفل از دور شنیده میشد.

مرحوم نوروز خان در منطقه گذرگاه در یک قلعه گلی قدیمی امرار حیات مینمود. دروازه دخولی و خروجی قلعه مشرف به یک باغ توت و درختان مثمر و غیر مثمر بوده که دارای یک مساحت متوسط به نظر میرسید.

در زیر سایه درختان چند عدد دراز چوکی چوبی تعبیه شده بود که در موسمی که هوا گوارا میبود از آن به حیث محل ملاقات و پذیرایی از مهمانان کار گرفته میشد.

من و برادر مرحومم به پاس احترام و دوستی و علائق پدری وقتاً فوقتاً منظور اکتساب فیض از مصاحبت و مجالست آن شخصیت بزرگوار به خدمت شان میشتافتیم.

زمانیکه جناب شان به مجردیکه از داخل خانه بیرون میشدند، صدا میکردند: خان صاحب سلام وعلیک، در حالیکه ما خیلی جوان بودیم و این یک امر غیر معمول بود که یک شخصیت بزرگ و با آن سن و سال و عظمت، برادرم را به عوض نامش، خان صاحب خطاب کند.

برادر مرحومم که به مسائل سیاسی و شخصیت های سیاسی علاقه فراوان داشت، باری از جناب محمد نوروز خان استدعا نمود که در صورت امکان یک نظر مقایسوی میان شاهان کشور اعلیحضرت محمد ظاهر شاه و اعلیحضرت شهید با رضا شاه پسر و رضا شاه پدر به عمل آورند.

نوروز خان با پیشانی باز به استدعای برادرم لبیک گفته فرمودند: که رضا شاه پدر، لیاقت، اهلیت، دانش و فراست اعلیحضرت محمدنادر خان را نداشت و بر عکس رضا شاه پسر نسبت به محمد ظاهر شاه آدم فاضلتر به نظر میرسید. در یکی از روزها در ضمن شریک ساختن خاطرات جالب شان با ما، فرمودند زمانیکه من سرمنشی حضور بودم، روزی اعلیحضرت محمد نادر خان به من گفت که حافظ نور محمد «کهگدای» بد آدم است.

من در جواب اعلیحضرت گفتم که حافظ نور محمد خوب آدم است. ولی محمد نادر خان بار دوم تکرار کرد که: حافظ نور محمد بد آدم است، و من در جواب مجدداً عرض نمودم که حافظ نور محمد خوب آدم است.

این بار اعلیحضرت محمدنادر خان فرمود که: «یک مخبر پدر لعنت ده روپیگی میگوید که حافظ نور محمد بد آدم است و لی در مقابل، سر منشی حضور من و صندوقچه اسرار من جناب محمد نوروز خان میگوید که حافظ نور محمد خوب آدم است، فلذا من هم میگویم که حافظ نور محمد خوب آدم است»

واقعاً جناب محمد نوروز خان چه شخصیت بزرگوار و شجاعی بود که در برابر یک پادشاه بسیار با صلابت تاریخ کشور مانند محمد نادر خان از تهور اخلاقی کار گرفته و حیات حافظ نور محمد کهگدی بیچاره را با قبول خطر احتمالی از مرگ حتمی نجات داد.

بر عکس، ما در دوره والاحضرت سردار صاحب داؤد خان دیدیم که دگر جنرال غلام فاروق خان جبون، در قسمت فیصله اعدام شهید تورن خان محمد خان و دیگران که به اساس محکمه نظامی مشتمل بر اعضاء وابسته به کی جی بی محکوم به اعدام گردیده بود، شفاعت تقلیل حکم اعدام رابه حبس ابد نمود، و به رهبر مشوره نداد، که رژیم او از شهادت و اعدام ایشان هیچگونه منفعتی حاصل نخواهند کرد.

این جاست که دیده میشود که تفاوت شخصیت ها از کجا تا به کجاست.

روح و روان محمد نوروز خان شاد باد.

په درناوی

[برای مطالب دیگر محمد داؤد مومند، اینجا کلیک نمائید.](#)